Çevre Konular?yla ?lgili Kitap Okumaya Yönelik Tutum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çevre Konular?yla ?lgili Kitap Okumaya Yönelik Tutum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18466

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çevre Konular?yla ?lgili Kitap Okumaya Yönelik Tutum Ölçe?i, Mustafa Kahyao?lu (2011) taraf?ndan geli?tirilmi? özgün bir ölçektir. Bu ölçek, bireylerin **çevre konular?na** dair kitap okumaya yönelik sahip olduklar? duyu?sal e?ilimleri ve tutum düzeylerini güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmek amac?yla tasarlanm??t?r. Ölçek, 32 maddeden olu?makta ve 5'li Likert tipi derecelendirme kullanmaktad?r. Geli?tirme çal??mas?, ölçe?in yap?sal tutarl?l???n? sa?lamak için detayl? faktör ve güvenilirlik analizleri içermektedir.

Temel amaç, bireylerin **çevre bilinci** düzeylerinin ve okuma al??kanl?klar?n?n çevresel bilgi edinme motivasyonu üzerindeki etkisini saptamakt?r. Ölçe?in psikometrik özellikleri, sosyal bilimler alan?nda kabul gören yüksek standartlar? kar??lamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Tutum ölçe?i, çevre bilinci, kitap okuma, psikometri, çevre e?itimi, yap? geçerlili?i, güvenilirlik analizi.

Yazarlar

Mustafa Kahyao?lu

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, bireylerin, özellikle de e?itim ça??ndaki ö?rencilerin, çevre temal? yay?nlar? ve kitaplar? okumaya yönelik sahip olduklar? pozitif veya negatif tutumlar? nicel olarak belirlemektir. Ölçek, çevresel fark?ndal???n ve bilgi düzeylerinin art?r?lmas?nda kitap okuman?n kritik rolünü de?erlendirmek için bilimsel bir araç sunar.

Geli?tirme çal??mas?, e?itim bilimleri alan?nda, bireylerin çevreye olan ilgi düzeylerinin ölçülmesine ve bu ilginin akademik performans veya davran??sal sonuçlarla ili?kilendirilmesine olanak tan?yarak, çevre e?itimi programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmede kullan?labilir.

Yap?

Ölçek, bireylerin çevre temal? kitap okuma eylemine yükledikleri de?eri ve bu eyleme yönelik motivasyonlar?n? ölçen çok boyutlu bir **psikolojik yap?** üzerine kurulmu?tur. Bu yap?, okumaya kar?? duyulan ilgi, okuman?n faydalar?na yönelik inançlar ve çevresel bilgiyi derinle?tirme iste?i gibi alt bile?enleri kapsamaktad?r.

Faktör analizleri sonucunda, tutumun üç ana faktör alt?nda topland??? belirlenmi?tir. Bu faktörler,

ARABPSYCHOLOGY.COM

bireyin çevre konular?yla ilgili bilgiyi pasif almaktan ziyade, aktif olarak kitap okuma yoluyla edinme e?ilimini yans?tmaktad?r.

Geçerlik

Ölçe?in **yap? geçerlili?ini** belirlemek amac?yla öncelikle taslak ölçekte yer alan ortak varyanslar belirlenmi?tir. Yap?lan analizlerde, faktör yük de?erlerinin belirlenmesinde Büyüköztürk (2007) taraf?ndan önerilen 0.45 ve üzeri de?erler alt s?n?r olarak kabul edilmi?tir. Bu çal??ma do?rultusunda, taslak ölçekteki maddelere ait faktör yük de?erlerinin 0.49 ile 0.75 aras?nda de?i?ti?i tespit edilmi?tir.

Toplam 30 madde için Varimax döndürme tekni?i uygulanm?? ve madde yük de?erleri incelenmi?tir. Tüm maddelerin faktör yük de?erleri, kabul edilebilir alt s?n?r?n üzerinde oldu?u için, ölçe?in yap?sal olarak tutarl? oldu?u ve ölçmek istedi?i yap?y? yüksek düzeyde temsil etti?i sonucuna var?lm??t?r. Bu bulgular, ölçe?in geçerlik kriterlerini sa?lad???n? göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l???n? de?erlendirmek amac?yla yap?lan **güvenilirlik** analizleri sonucunda, tüm ölçe?in Cronbach Alfa güvenilirlik katsay?s? 0.87 olarak hesaplanm??t?r. Büyüköztürk (2007), 0.70 üzeri de?ere sahip ölçeklerin güvenilirlik katsay?lar?n?n yeterli kabul edilebilece?ini belirtmektedir. ?encan (2005) ise, ilgi ve yetenek türü ara?t?rmalarda kullan?lacak ölçeklerin en az 0.85 düzeyinde bir güvenirlik katsay?s?na sahip olmas? gerekti?ini vurgulam??t?r. Ölçek bu yüksek standard? kar??lamaktad?r.

Faktörler baz?nda hesaplanan Cronbach Alfa katsay?lar? ?öyledir: Faktör 1 için 0.92, Faktör 2 için 0.82 ve Faktör 3 için 0.57. ?lk iki faktör yüksek düzeyde güvenilirli?e sahipken, üçüncü faktör kabul edilebilir s?n?rlarda yer almaktad?r. Ayr?ca, ölçe?in madde-toplam korelasyonlar?n?n 0.567 ile 0.950 aras?nda de?i?mesi, maddeler baz?nda da tutarl? bir yap?ya sahip oldu?unu kan?tlamaktad?r.

Faktör Analizi

Ölçek bile?enlerinin ve boyutlulu?unun belirlenmesi amac?yla aç?klay?c? faktör analizi (AFA) kullan?lm??t?r. Analiz süreci, taslak ölçekte yer alan ortak varyanslar?n belirlenmesiyle ba?lam??t?r. 30 madde için Varimax döndürme tekni?i uygulanm??t?r. Faktör yük de?erleri alt s?n?r?n?n Büyüköztürk (2007) taraf?ndan 0.45 ve Kalayc? (2005) taraf?ndan 0.50 olarak belirtilmesi dikkate al?nd???nda, bu çal??mada geli?tirilen ölçe?in yap?sal özelliklerinin istenen düzeyde oldu?u görülmü?tür.

Faktör analizinin temel ad?mlar?, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? ortaya ç?karmak ve faktörleri

ARABPSYCHOLOGY.COM

anlamland?rmak üzere ?u ?ekilde izlenmi?tir:

Faktör say?s?n? belirleme
Faktör de?i?kenlerini belirleme
Faktörleri isimlendirme

Araç

Test Type: Geli?tirme Ölçe?i (Developmental Scale)

Format: 32 maddeden olu?ur. Yan?tlar 5 seçenekli Likert tipi formatta toplan?r.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Ö?renciler (Çevre konular?na ilgi duyan genel popülasyon için de kullan?labilir.)

Age Group: Belirtilmemi? (Çal??man?n yay?mland??? dergi dikkate al?nd???nda genellikle e?itim ça??ndaki popülasyon.)

Population Details: Orijinal makalede hedef kitlenin demografik detaylar? hakk?nda kapsaml? bilgi sunulmam??t?r.

Test Methodology: Yan?tlar, bireyin çevre konular?yla ilgili kitap okumaya ne ölçüde kat?ld??? veya kat?lmad???n? ifade eden derecelendirme üzerinden toplan?r. Derecelendirme ?emas? ?öyledir:

Tamamen kat?l?yorum = 5
Kat?l?yorum = 4
Karars?z?m = 3
Kat?lm?yorum = 2
Hiç Kat?lm?yorum = 1

Anahtar Kelimeler

Tutum, çevre konular?, okuma al??kanl???, psikometrik özellikler, faktör analizi, güvenilirlik katsay?s?.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?

Affiliation Email addresses: mustafa.kahyaoglu56@gmail.com

ARABPSYCHOLOGY.COM

Correspondence Address: Belirtilmemi?

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2011 y?l?nda yay?mlanan bir bilimsel makale kapsam?nda geli?tirilmi?tir. Ölçe?in kullan?m? için yazar Mustafa Kahyao?lu ile ileti?ime geçilmesi ve izin al?nmas? tavsiye edilir.

Testin geli?tirilme y?l?: **2011**.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: cevre-konulariyla-ilgili-kitap-okumaya-yonelik-tutum-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Kahyao?lu, M. (2011). Çevre Konular?yla ?lgili Kitap Okumaya Yönelik Tutum Ölçe?i geli?tirme çal??mas?. *?lkö?retim Online, 10*(3), 1056-1065.

Büyüköztürk, ?. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitab?: ?statistik, ara?t?rma deseni, SPSS uygulamalar? ve yorum* (7. Bask?). Ankara: Pegem A Yay?nc?l?k. Geçerlik ve istatistik yöntem bilimine dair önemli bir kaynakt?r.

?encan, H. (2005). *Sosyal ve davran??sal ölçmelerde güvenirlik ve geçerlik*. Ankara: Seçkin Yay?nc?l?k.

Kalayc?, ?. (2005). *SPSS uygulamal? çok de?i?kenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yay?n Da??t?m.

Çevre Konular?yla ?lgili Kitap Okumaya Yönelik Tutum Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek toplam 32 maddeden olu?mu?tur. Örnek maddeler:

Kitle ileti?im araçlar?nda çevre temal? programlara yer verilmesinin çevre konulu kitaplar?n okunmas?n? artt?raca?? inanc?nday?m.
Çevre konular?na yönelik kitap okuma çevremizi ve dünyay? tan?mam?za yard?m eder.

ARABPSYCHOLOGY.COM